

Lyhytkoulutusten vaikutukset ja haasteet

**Tarkastelussa Keski-Suomen
työttömät työnhakijat**

Joonas Haggren
2023

OsaajaKS

Lyhytkoulutusten vaikutukset ja haasteet

Tarkastelussa Keski-Suomen työttömät työnhakijat

Joonas Haggren

Tämä on alkuperäisen verkkojulkaisun tuloste

© 2023 Jyväskylä yliopiston avoin yliopisto ja kirjoittaja
Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston verkkojulkaisuja 13

Verkkojulkaisun pysyvä osoite: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9550-8>

ISBN 978-951-39-9550-8 (PDF)
URN:ISBN:978-951-39-9550-8
ISSN 1797-979X

Jyväskylä 2023

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Lyhytkoulutukset osana koulutuskenttää	6
Lyhytkoulutusten toteutus Keski-Suomessa	8
Koulutusten vaikuttavuus työttömien työnhakijoiden työllistymiseen	10
Lakimuutos pyrkii selkeyttämään toimeentuloa lyhytkestoisissa koulutuksissa	12
Työllisyyden kuntakokeilu siirtää työllisyyden hoidon valtiolta kunnille.....	14
Menetelmät	17
Tulokset.....	18
Motivaatiotekijät lyhytkoulutuksiin osallistumisessa	19
Moninaiset haasteet vaikuttavat koulutuksiin osallistumisiin	22
Millaisia lyhytkoulutuksia toivotaan	28
Toimijoiden välillä tulisi kehittää viestintää ja tietoisuutta koulutuksista	31
Johtopäätökset ja jatkotutkimusideat.....	34
Lähteet.....	38

Johdanto

Tämä selvitys on tehty osana Uusi jatkuvan oppimisen palveluketju Keski-Suomen työllisyyden kokeilukuntiin -hanketta (UJOPK), jonka toteutus aika on 1.8.2020 - 31.7.2023. Hanke rakentaa jatkuvan oppimisen OsaajaKS-palveluketjun erityisesti sote-, kone- ja tuotantotekniikan sekä ict-alalle työllistyville työttömille työnhakijoille. Hankkeen tavoitteena on ollut selvittää osaamispulasta kärsivien alojen osaamistarpeita ja löytää vastauksia osaajapulaan yhteistyössä alueen oppilaitosten kanssa tarjoamalla ja kehittämällä niiden koulutustarjontaa.¹ Yhtenä hankkeen osana on ollut kehittää lyhytkestoista koulutusta mukana olevissa oppilaitoksissa. Lyhytkoulutuksia ovat kehittäneet Jyväskylän yliopisto (JYU), Jyväskylän ammattikorkeakoulu (Jamk), humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak), Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto Poke, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, Jyväskylän kesäyliopisto, Jyvälän kansalaisopisto, Jyväskylän kansalaisopisto ja Alkio-opisto.²

Käsitteistö lyhytkestoisia koulutuksia koskien on edelleen kehitysvaiheessa ja se tulisi Suomen tasolla yhtenäistää. Tällä hetkellä samoista lyhytkestoista opinnoista puhutaan useilla eri termeillä, mikä sekoittaa kaikkia asianosaisia. Tämä näkyi vahvasti tätä selvitystä varten tehdyissä omavalmentajien haastatteluissa. Samalla koulutuksia kehitetään myös jatkuvan oppimisen hankkeessa, joka linkittyy lyhytkoulutuksiin teemallisesti.

¹ <https://www.jamk.fi/fi/tutkimus-ja-kehitys/tki-projektit/ujopk-uusi-jatkuvan-oppimisen-palveluketju-osaajaks>

² <https://osaajaks.fi/fi/koulutusneuvonta/lyhytkoulutukset>

Lyhyiden koulutusten käyttö on ollut viime vuodet vahvasti kasvussa, mikä on lisännyt tarvetta tutkia niitä enemmän. Suosion kasvusta esimerkkinä toimii avoimien korkeakoulujen opiskelijamäärien kasvu. Avoimien yliopistojen opintoihin osallistui vuonna 2022 yli 110 823 opiskelijaa, kun määrä oli vielä 2015 noin 79 357 opiskelijaa. Avoimessa ammattikorkeakoulussa on tilastoitu vain suoritettut opintopisteet, mutta niiden kehittyminen kertoo lisääntyneestä kiinnostuksesta. Vuonna 2015 opintopisteitä suoritettiin 167 462 ja vuonna 2022 suoritettujen opintopisteiden määrä oli jo 515 820. (Vipunen 2023.) Myös työvoimakoulutuksiin ja koulutuskokeiluihin osallistuminen on lisääntynyt Keski-Suomessa. (SVT 2023.)

Tätä selvitystä varten on haastateltu Jyväskylän seudun kuntakokeilun omavalmentajia sekä tuotettu kysely kaikille alueen kuntakokeilun asiakkaille. Näillä toimenpiteillä on löydetty haasteita ja kehityskohteita lyhytkoulutusten järjestämiseen liittyen sekä siihen, miten koulutuksista tulisi puhua tulevaisuudessa. Suurimmat haasteet liittyvät käsitteistöön ja tukijärjestelmään. Omavalmentajille on haastavaa selvittää, mitä opintoja työtön työnhakija on oikeutettu suorittamaan työttömyysetuutta menettämättä ja tämä epäselvyys näkyy myös työttömällä työnhakijoilla itsellään. Näin koulutusmahdollisuuksista myös puhutaan vähemmän omavalmentajien ja työttömien työnhakijoiden tapaamisissa. Lisäksi lyhytkoulutusten suorittamiseen liittyy pelko työttömyysetuuden menettämisestä, mikä saa ihmiset epäröimään koulutuksiin osallistumista, vaikka muuten kiinnostusta koulutuksiin olisikin.

Jatkossa on tärkeää tutkia, miten paljon lyhytkoulutukset auttavat työllistymisessä tilastollisesti. Lyhytkoulutusten käymiseen liittyy haasteita, mutta niiden vaikuttavuutta ei ole myöskään tutkittu vielä Suomessa. Lyhytkoulutuksien avulla työllistyneitä ei ole kyetty tavoittamaan tätä selvitystä varten, minkä takia kohderyhmänä on ainoastaan

tällä hetkellä työttöminä työnhakijoina olevat kuntakokeilun asiakkaat. Työllistyneitä ei ole voitu tavoittaa, koska yleinen tietosuoja-asetus GDPR ei mahdollista tietojen luovutusta tätä selvitystä varten.

Lyhytkoulutukset osana koulutuskenttää

Lyhytkoulutus on uusi käsite, eikä se ole kovin yleisessä käytössä Suomessa. Käsitettä ei ole käytetty tutkimuskirjallisuudessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa UJOPK-hankkeessa lyhytkoulutukset on määritelty lyhytkestoisiksi koulutuksiksi työtömille työnhakijoille. Lyhytkoulutuksilla on tarkoitus vastata työelämän osaamistarpeisiin. (OsaajaKS.fi www.osaajaks.fi, 2022.)³ Siltanen ym. (2022) käyttivät omassa jatkuvan oppimisen koulutusmarkkinaa tutkivassa selvityksessään yleistä käsitettä ”pienet osaamiskokonaisuudet” viitatessaan tämän kaltaisiin koulutuksiin (Siltanen ym. 2022, 104). Tällä hetkellä myös Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) Jatkuvan oppimisen hankkeessa käsitteistöä määritellään ja OKM on hankkimassa konsultointipalveluita jatkuvan oppimisen sanastotyöhön keväällä 2023.⁴ Voidaan olettaa, että osana tätä työtä myös yleisesti lyhytkestoisiin koulutuksiin viittaava käsitteistö vakiintuu.

Myös Euroopan Unionin neuvosto pyrkii kehittämään pienten osaamiskokonaisuuksien (engl. micro-credentials) määritelmää, joka koskee niin julkisten kuin yksityisten tarjoajien lyhytkestoisia koulutuksia. EU:n tavoitteena on, että näistä lyhytkestoisista koulutuksista tulee tarkoin mitattavia ja näin myös siirrettäviä kokonaisuuksia, joita pystyy hyödyntämään osoittaakseen omaa osaamista EU-alueella.⁵ Nyt esimerkiksi avoimissa korkeakouluissa tarjottavia yksittäisiä lyhytkoulutuksia ei ole sertifioitu, vaikka niistä useita pystyy halutessaan liittämään tutkintoihin korkeakoulussa, jossa lyhytkoulutus

³ <https://osaajaks.fi/fi/tietoa-hankkeesta>

⁴ <https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/public/procurement/82015/notice/119141/overview>

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2022/06/16/council-recommends-european-approach-to-micro-credentials/>

on suoritettu. Lyhytkoulutukset ovat määritelmältään samankaltaisia kuin pienet osaamiskokonaisuudet.

Tällä hetkellä lyhytkoulutus-käsite on aktiivisessa käytössä kuvaamassa tietynlaisia opintoja yksinomaan Keski-Suomen oppilaitoksissa, joihin se on levinnyt UJOPK-hankkeen kautta. Termiä ei myöskään mainita Opetus ja kulttuuriministeriön OKSA-sanastossa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021). Huomionarvoista on, että Keski-Suomessa esimerkiksi omavalmentajat eivät kykene määrittelemään lyhytkoulutuksia kuin todella yleisellä tasolla, vaikka osana tehtäväänsä he ohjaavat asiakkaita lyhytkestoisiin opintoihin. Omavalmentajat ovat myös hyvin epävarmoja siitä, mitä lyhytkoulutukset sisältävät ja kaipaavat termin selkeytystä.

Tässä selvityksessä käsiteltävien lyhytkoulutuksien järjestäjiä ovat UJOPK-hankkeessa mukana olleet oppilaitokset ja muut julkisesti koulutusta tarjoavat tahot. Koulutusta tarjoavat tahot voivat olla osa virallista koulutusjärjestelmää, mutta myös muita koulutuksen tarjoajia. Lyhytkoulutukset voivat olla joko maksuttomia tai maksullisia. Lyhytkoulutukset ovat virallisten oppilaitosten toteuttamia, ja näin ne eroavat esimerkiksi työttömille kohdennetuista valmennuksista, jotka ovat avoinna vain työttömille työnhakijoille (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021).

Lyhytkoulutukset linkittyvät vahvasti myös Opetus- ja kulttuuriministeriön jatkuvan oppimisen kehittämiseen, jota varten on ollut käynnissä hanke 21.8.2019 – 31.3.2023 välisenä aikana. Hankkeessa on rakennettu uusi Jatkuvan oppimisen strategia, jossa tavoitteena on kehittää osaamistasoa ja työllisyysastetta pitämällä huolta työikäisen väestön osaamistasosta. Uudistuksen visio ja tavoitteet ovat:

1. Jokainen kehittää osaamistaan työuran aikana.
2. Kaikilla on työllistymisen ja merkityksellisen elämän edellyttämät tiedot, taidot ja osaaminen.
3. Osaaminen uudistaa työelämää ja työelämä osaamista (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023.)

Lyhytkoulutukset vastaavat useisiin jatkuvan oppimisen hankkeen tavoitteisiin ja lyhytkoulutukset ovatkin työttömien työnhakijoiden lisäksi suunnattu usein myös työelämässä oleville.

Lyhytkoulutusten toteutus Keski-Suomessa

Osana UJOPK-hanketta Keski-Suomen oppilaitoksissa lyhytkoulutuksia ovat kehittäneet Jyväskylän yliopisto (JYU), Jyväskylän ammattikorkeakoulu (Jamk), Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak), Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto Poke, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, Jyväskylän kesäyliopisto, Jyvälän kansalaisopisto, Jyväskylän kansalaisopisto ja Alkio-opisto.⁶ Näistä toimijoista toisen asteen oppilaitokset Poke ja Gradia tarjoavat hankkeen puitteissa lyhytkoulutuksina ainoastaan olemassa olevaa koulutustarjontaansa, mikä näkyy osin koulutusten erilaisuutena.

Lyhytkoulutuksilla voidaan tarkoittaa hyvin erilaisia opintoja riippuen oppilaitoksista. Osa lyhytkoulutuksista on maksullisia ja osa maksuttomia. Ainoa yhdistävä tekijä lyhytkoulutuksissa on niiden lyhytkestoinen pituus sekä niiden tavoite kehittää työelämätaitoja tai valmistaa yrittäjyyteen. Osa lyhytkoulutuksiksi määritellyistä opinnoista toisella asteella ovat työvoimakoulutuksia, jolloin ne eivät ole kaikille avoimia vaan ainoastaan työttömille työnhakijoille erillisen hakemuksen kautta. Yleisesti työvoimakoulutuksia ei

⁶ <https://osaajaks.fi/fi/koulutusneuvonta/lyhytkoulutukset>

kuitenkaan pidetä lyhytkoulutuksina, mikä kävi ilmi esimerkiksi omavalmentajien haastatteluissa. Tästä syystä työvoimakoulutuksia ei tulisi määritellä lyhytkoulutuksiin kuuluviksi, vaikka ne oppilaitosten sivuilla sellaisiksi on määritetty.

Finnish for Beginners, 5 cr ↗	Budjetointi, 3 op, verkkototeutus ↗	Integration into the Finnish Society, 2 op ↗
Sosiaali- ja terveysalan tietojärjestelmät tutuksi, 1 op, nonstop verkkototeutus ↗	Terveysalan kyberturvallisuus, 3 op, nonstop verkkototeutus ↗	ICT-valmiudet, 3 op, nonstop verkkototeutus ↗
Kyberturvallisuus, 4 op, nonstop verkkototeutus ↗	Linuxin käyttö ja hallinta, 5 op, nonstop verkkototeutus ↗	Ohjelmoinnin perusteet, 5 op, nonstop verkkototeutus ↗
Tietokannat, 4 op, nonstop verkkototeutus ↗	Esports Coaching, 5 cr ↗	Roles and Responsibilities in Esports Organization, 5 cr ↗

Kuva 1. Esimerkki Jyväskylän ammattikorkeakoulun OsaajaKS-lyhytkoulutus tarjonnasta (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2023)

Lyhytkoulutuksista hyviä esimerkkejä ovat esimerkiksi Jamkin tarjoamat Budjetointi (3 op); ICT-valmiudet (3 op);-tai Finnish for Beginners (5 cr.), (Kuva 1). Näitä opintoja saa nykyisen lain mukaan opiskella työttömyysetuutta menettämättä kolme kuukautta ja niin, ettei opintojen kokonaismäärä nouse keskimäärin viiteen opintopisteeseen kuukaudessa, jolloin opinnot muuttuvat lain näkökulmasta päätoimisiksi ja aiheuttavat työttömyysetuuden menettämisen työttömälle työnhakijalle. Lakiin sisältyy kuitenkin

paljon kysymysmerkkejä, minkä vuoksi jokaisen työttömän työnhakijan tulee käydä jokainen tapaus erikseen läpi oman omavalmentajan kanssa ennen koulutukseen osallistumista.

Koulutusten vaikuttavuus työttömien työnhakijoiden työllistymiseen

Työttömillä työnhakijoilla on muutamia vaihtoehtoja opiskella siten, että voi olla mahdollisuus saada samalla työttömyysturvaa. Työttömyysturvan saaminen on kuitenkin aina varmistettava yhdessä oman asiantuntijan kanssa. Työttömyysturvaa menettämättä mahdollisuuksia opiskella ovat työvoimakoulutus, omaehtoinen opiskelu, lyhytkestoiset opinnot ja sivutoiminen opiskelu. (Työmarkkinatori 2023a.)

Suomesta tutkimusta lyhytkestoisten opintojen vaikuttavuudesta työelämätaitoihin ei löytynyt, eli siten ei myöskään käytännössä sivutoimisten opiskeluiden vaikuttavuudesta, jos ajatellaan termistöä työttömän työnhakijan näkökulmasta. Vuonna 2022 on kuitenkin selvitetty aktiivisten työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikutuksia, mutta mukana tutkimuksessa ei ollut lyhytkestoisia koulutuksia. Sen sijaan siellä selvitettiin kuntouttavan työtoiminnan, työvoimakoulutusten, omaehtoisen opiskelun työttömyysetuudella, oppisopimuskoulutuksen, palkkatuen, starttirahan ja erilaisten valmennusten vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. (Alasalmi, Busk, Holappa, Oosi & Raukola 2022.) Näistä mielenkiintoisimmat tämän selvityksen kannalta ovat omaehtoisen opiskelun, työvoimakoulutusten ja valmennusten vaikuttavuudet.

Omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tarkoittaa siis erikseen haettavaa tukea opintoihin, jotka ovat päätoimisia.⁷ Myöskään omaehtoisia opiskeluita työttömyysetuudella ei ole paljon tutkittu, kuten Alasalmi ym. (2023) omassa tutkimuksessaan toteaa. Aho ym. (2018) tutkimus on ainoa missä on selvitetty työvoimapalvelujen kohdistumista ja niihin osallistuvien työllistymistä. Siinä huomiona on, että omaehtoiseen opiskeluun hakeutuneet eroavat taustaominaisuuksiltaan muista työttömistä työnhakijoista. Tässä ryhmässä koulutustaso on jo ennakkoon selvästi muita työttömiä parempi. Tämä ryhmä on ollut myös jo ennen opintoihin hakeutumista paremmin työllistynyt Aho ym. (2018) tutkimuksen mukaan. Jo ennestään kouluttautuneet hakeutuvat siis herkemmin myös uusille koulutusjaksoille. Tulokset osoittavat, että myös tässä ryhmässä omaehtoinen opiskelu parantaa hieman työllistymismahdollisuuksia pitkällä aikavälillä. Huomioitavaa on kuitenkin, että opiskelu vetää työttömät työnhakijat työmarkkinoilta pois melko pitkäksi aikaa opiskeluiden takia. Tämä näkyy Alasalmi ym. (2023) tutkimuksessa, jossa todetaan työllistymisvaikutusten näkyvän omaehtoisella opiskelulla vasta kolme vuotta opiskeluiden aloittamisen jälkeen. Lukkiutumisen vaikutus on siis erittäin suuri omaehtoisten opintojen kestäessä noin kaksi vuotta. (Alasalmi ym. 2023 ja Aho S., Tuomala J., Hämäläinen K., & Mäkiäho A. 2018.)

Selvitystyötä koulutusten vaikutuksista on tehty vuonna 2020, kun tutkittiin vuosina 2017–2020 toteutettuja lyhytkestoisia koulutuksia. Nämä koulutukset olivat osana hanketta, jossa työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) sekä opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) rahoittamalla lyhytkestoisilla koulutuksilla tai muuntokoulutuksilla pyrittiin vas-

⁷ <https://www.suomi.fi/palvelut/omaehtoinen-opiskelu-tyottomyysetuudella-tyo-ja-elinkeinotoimisto/598f8e56-d437-4173-b1f7-2a5912f4510a>

taamaan työvoimapulaan. Nyman ym. (2020) selvityksessä tarkasteltiin näitä 14 koulutushanketta, joissa suoritettiin korkeakouluopintoja. Näistä kuusi oli TEM:n järjestämiä työvoimakoulutuksia, jotka soveltuivat työttömille työnhakijoille, ja kahdeksan oli OKM:n koulutushankkeita, jotka olivat työssäkäyville suunnattuja. Huomioitavaa on kuitenkin, että vaikka näistä puhutaan selvityksessä lyhytkestoisina koulutuksina, niin kaikki opinnot ovat olleet yli 60 opintopistettä ja pisimmät yli 210 opintopistettä eli käytännössä kokonaisia korkeakoulututkintoja. Selvityksen mukaan TEM:n työvoimakoulutuksiin osallistuneet saivat tutkinnot valmiiksi tavoiteajassa eli kahdessa vuodessa vaihtelevasti. Rakennusmestarikoulutuksissa valmistuttiin ja työllistettiin⁸ erittäin hyvin, kun taas esimerkiksi talotekniikan ja sähkö- ja automaatioinsinöörin koulutuksen harva sai suoritettua tavoiteajassa⁹. Tutkimuksessa tarkasteltuihin työvoimakoulutuksiin osallistuneista kuitenkin 84 prosenttia koki työmarkkinatilanteen parantuneen koulutuksen avulla. Tutkimuksen mukaan opiskelijavalintaan tuleekin kiinnittää tarkemmin huomiota, jotta siinä huomioidaan opintojen vaativuuden sopivuus opiskelijoille (Nyman, Sillanpää, Mayer, Valtakari & Ålander 2020.)

Lakimuutos pyrkii selkeyttämään toimeentuloa lyhytkestoisissa koulutuksissa

Vuoden 2023 alussa päivitettiin lakia, jossa selkeytettiin opintojen sivutoimisuuden määritelmää. Laissa määritellään kuinka paljon ja kuinka monta opintopistettä eri oppilaitoksissa on mahdollista suorittaa opintoja niin, että opinnot lasketaan sivutoimisiksi

⁸ Rakennusmestarikoulutuksiin osallistuneista 53 valmistui tarkastelujakson aikana 42 opiskelijaa ja 10 opinnot olivat kesken. (Nyman, Sillanpää, Mayer, Valtakari & Ålander 2020.)

⁹ Sähkö- ja automaatioinsinööri koulutuksen aloitti 32 ja heistä tarkastelujakson aikana valmistui vain kolme opiskelijaa ja kesken se oli vielä 24:llä. Talotekniikan koulutuksen aloitti 16 opiskelijaa ja heistä kaksi valmistui tarkastelujakson aikana ja viidellä opinnot olivat kesken. (Nyman, Sillanpää, Mayer, Valtakari & Ålander 2020.)

opinnoiksi. Työttömät työnhakijat ovat yleensä oikeutettuja työttömyysturvaan samalla, kun he suorittavat sivutoimisia opintoja. (HE 176/2022.)

Taulukossa 1 on määritelty opinnot, joita ei lasketa päätoimiseksi oppilaitoksittain eli opinnot ovat näiden määritelmien mukaan sivutoimisia. Työttömyysetuudella opiskellessa on kuitenkin huomioitava, että opinnot on aina edelleen tarkastettava omavalmentajan kanssa, jotta ne täyttävät varmasti sivutoimisuuden rajat, kuten tätä selvitystä varten käydyissä omavalmentajien haastattelussa kävi selkeästi ilmi. Lisäksi opiskellessa työttömyysturvalla voimassa ovat kaikki samat velvollisuudet kuin normaalistikin työttömällä työnhakijalla ja nämä vaatimukset on aina täytettävä, jotta työttömyysetuutta on mahdollista saada. Eli koko työttömyysjakson ajan on haettava töitä ja oltava valmis ottamaan työtä vastaan. Vaatimuksena on myös, että opintojen on tuettava työllistymistä tai yritystoimintaa. (HE 176/2022.)

Taulukko 1. Kuinka paljon opintoja saa suorittaa eri oppilaitoksille niin, että opintoja ei lasketa päätoimisiksi opinnoiksi. (Työllisyystori 2023b)

Avoimissa korkeakouluissa suoritettavat opinnot, joiden kesto on enintään kolme kuukautta, opintojen laajuudesta riippumatta
Avoimissa korkeakouluissa suoritettavat opinnot, joiden kesto on enintään kolme kuukautta, opintojen laajuudesta riippumatta, joiden kesto on yli kolme kuukautta, ja joiden laajuus keskimäärin on alle viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti,
Ammatti- tai erikoisammattitutkintoon johtavia opintoja, joiden henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) mukainen laajuus keskimäärin on alle 4,5 osaamispistettä opiskelukuukautta kohti ja
Ammatillista täydennyskoulutusta, jota järjestetään keskimäärin vähemmän kuin neljänä päivänä kalenteriviikossa.

Lain tarkoituksena on mahdollistaa entistä paremmin oman osaamisen täydentäminen ja työllistymisvalmiuksien kehittäminen työttömille työnhakijoille työnhaun ohessa. Rajat on tarkkaan määritelty, koska kuten lakiehdotuksen esityksessä todetaan, niin työttömyysetuutta ei ole tarkoitettu päätoimiseen opiskeluun vaan sitä varten on opintotukijärjestelmä. Lain uskotaan kuitenkin laajentavan työnhakijoiden mahdollisuuksia opiskella työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan lakiehdotus myös selkeyttää epätietoisuutta työttömyysetuuteen liittyen ja lievittää työttömien työnhakijoiden pelkoa työttömyysetuuden menettämisestä, jos he aloittavat opinnot. Lain tarkoituksena on myös vähentää työttömien työnhakijoiden tarvetta asioida kuntakokeilujen omavalmentajien kanssa. (HE 176/2022.)

Laissa puhutaan myös lyhytkestoisista opinnoista, mikä ei viittaa tietynlaisiin opintoihin vaan siihen, että 25 vuotta täyttäneillä työttömillä työnhakijoilla on mahdollisuus opiskella yhtäjaksoisesti tai jaksotettuna kuusi kuukautta menettämättä työttömyysturvaa. Tämä etuus on kertaluontoinen. Näiden opintojen on lisäksi annettava ammatillisia valmiuksia tai tukea yritystoimintaa. Nämä opinnot voivat olla pää- tai sivutoimisia, eikä näitä tällöin koske taulukossa 1 asetetut rajat. Olennaista on, että opinnot suoritetaan alle kuudessa kuukaudessa. Näin ollen laissa määritellyjä lyhytkestoisia opintoja ei voi sekoittaa tässä selvityksessä puhuttaviin lyhytkoulutuksiin.

Työllisyyden kuntakokeilu siirtää työllisyyden hoidon valtiolta kunnille

Työllisyyden kuntakokeiluissa kokeilukunnat ottavat vastatakseen osan työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta työttömille työnhakijoille. Kuntakokeilussa TE-palveluiden asiakkaista ne, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan, kaikki alle 30-vuotiaat ja

kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset ohjataan kokeilukuntien asiakkaisiksi. Kuntakokeilut käynnistyivät 1.3.2021 ja ne päättyvät 31.12.2024. Tässä selvityksenä tarkastelualueena on Jyväskylän seudun kuntakokeilu, johon kuuluu neljä kuntaa: Jyväskylä, Laukaa, Muurame ja Äänekoski. Yhteensä kuntakokeilualueita on 25 ja niihin kuuluu yhteensä 118 mannersuomen kuntaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023.)

Kuntakokeilujen tarkoituksena on työ- ja elinkeinoministeriön mukaan edistää entistä tehokkaammin työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista. Tarkoituksena on myös löytää uusia ratkaisuja, joilla kehitetään osaavan työvoiman saatavuutta. Valtiolla ja kunnilla on molemmilla samansuuntainen intressi edistää työttömien työnhakijoiden työllisyyttä ja kokeiluissa näitä voimavaroja pyritäänkin yhdistämään. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023.) Kaikille kokeiluun osallistuville asiakkaille määritellään nimetty asiantuntija eli omavalmentaja, joka tukee ja neuvoa työttömyyteen liittyvissä asioissa. (Jyväskylänseutu 2023).

Työttömiä työnhakijoita oli koko Keski-Suomessa tammikuussa 2023 yhteensä 14917, joista työllisyyden kuntakokeilun alueella oli 10880 työtöntä. Kuntakokeilun alueen työvoiman koko oli tammikuussa 2023 yhteensä 91041, joista 69786 oli Jyväskylässä.¹⁰ Työttömien määrä on vähentynyt koko ajan ja viime vuoden tammikuuhun verrattuna kuntakokeilun alueella oli 822 työtöntä työnhakijaa vähemmän. Tässä tilastossa ei kuitenkaan ole erotettu erikseen kuntakokeilun asiakkaisiksi ohjattuja työttömiä työnhakijoita muista. (Suomen virallinen tilasto, taulukko 2.)

Koko Keski-Suomen työttömistä työnhakijoista oli tammikuussa 2023 työvoimakoulutuksessa 1138 henkilöä, joka oli 29,5 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna ja

¹⁰ Työvoiman kokoon lasketaan kaikki alueen työttömät työnhakijat ja työlliset tarkasteluhetkellä.

työ- sekä koulutuskokeiluissa 389 henkilöä, mikä oli jopa 34,1 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Koko maan tilastoja katsoessa näiden palveluiden käyttö on lisääntynyt huomattavasti vähemmän, kun työ- ja koulutuskokeiluissa kasvua oli 7,9 prosenttia vuodessa ja työvoimakoulutuksissa 5,5 prosenttia. Sen sijaan omaehtoisessa opiskelussa olevien määrä on vähentynyt 14 prosenttia Keski-Suomessa, joskin heitä on edelleen 1504 henkilöä eli enemmän kuin muissa palveluissa. Tilastot kuitenkin viittaavat siihen, että erilaisten lyhyiden koulutusten käyttö on lisääntynyt työvoimakoulutuksina ja koulutuskokeiluina. Varsinaisia lyhytkoulutuksia ei erikseen tilastoida, joten niiden määrää ei pystytä arvioimaan työllisyystilastojen avulla. (SVT 2023.)

Taulukko 2. Työttömien työnhakijoiden määrä ja muutos Jyväskylän seudun kuntako-
keilun alueella (SVT 2023)

	Tammi 2023	Tammi 2022	Muutos	Työttömien työnhaki- joiden osuus työvoi- masta (%)
Jyväskylä	8623	9376	-753	12,4
Laukaa	859	830	29	10,2
Muurame	366	407	-41	7,5
Äänekoski	1032	1089	-57	13
Yhteensä	10880	11702	-822	12

Menetelmät

Selvitys tehtiin haastattelemalla Jyväskylän seudun kuntakokeilun omavalmentajia ja kyselyllä, joka oli suunnattu kaikille alueen kuntakokeilun asiakkaille. Haastateltavia omavalmentajia oli yhteensä neljä. Haastateltavista kolme oli Jyväskylästä ja yksi Äänekoskelta. Haastateltavat löydettiin kaikille omavalmentajille lähetetyllä haastattelu-pyyntöillä. Kaikki haastateltavat olivat toimineet omavalmentajina yli vuoden, joten heillä oli melko vankka kokemus tehtävästä. Osa oli myös keskustellut lyhytkoulutuksesta oman tiimin sisällä ennen haastattelua.

Taulukko 3. Vastaajien ikäryhmät

	n	%
Alle 25 vuotta	5	5 %
25–35 vuotta	24	25 %
36–50 vuotta	33	34 %
Yli 50 vuotta	35	36 %

Selvitystä varten tehty kysely lähetettiin kaikille Jyväskylän seudun kuntakokeilun asiakkaille yleisen uutiskirjeen mukana ja vastauksia kerättiin 21.2. - 1.3.2023 välisenä aikana. Vastauksia saatiin yhteensä 97. Kaikkien vastaajien voidaan olettaa olevan työttömiä työnhakijoita, sillä uutiskirje on mennyt ainoastaan heille ja kysymykset on selkeästi esitetty tälle kohderyhmälle. Vastaajat olivat hyvin eri-ikäisiä, joten mukana on hyvin todennäköisesti asiakkaita kaikista kuntakokeilun ryhmistä eli alle 30-vuotiaita, pitkäaikaistyöttömiä, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan, sekä maahanmuuttajia. Vastaajamäärän vähyyden takia ikäryhmiä vertaillaan myöhemmin kahdessa ryhmässä ”alle 36-vuotiaat” ja ”36-vuotiaat ja vanhemmat”. Vastaajajoukossa painottui hieman vanhemmat ikäryhmät, eikä vastaajista ollut alle 25-vuotiaita kuin viisi. (Taulukko 3.)

Tulokset

Kyselyn perusteella noin puolet vastaajista on tutustunut lyhytkoulutusten tarjontaan aiemmin tai tunnistaa edes jossain määrin käsitteen. (Taulukko 4). Lyhytkoulutukset ovat siis ainakin vastaajajoukolle kohtuullisen tunnettuja. Huomioitavaa on kuitenkin, että vastaajajoukko voi olla vääristynyt tämän kysymyksen osalta. Kysely on lähetetty sähköpostilla saatesanoilla: "Vastaa kyselyyn lyhytkoulutuksista", jolloin todennäköisesti paremmin käsitteen tuntevat ovat myös vastanneet kyselyyn useammin kuin he, joille käsite olisi ollut tuntematon. Vastaajista 18 % on osallistunut lyhytkoulutusjaksolle. Näistä vastaajista ainoastaan 2 % toteaa opintojen olevan vielä kesken. Nämä tulokset antavat myöhemmin paremmin mahdollisuuden analysoida lyhytkoulutuksissa käymättömien motivaatiotekijöitä lyhytkoulutuksia kohtaan. (Taulukko 5.)

Taulukko 4. Oletko aiemmin tutustunut lyhytkoulutusten tarjontaan?

	n	%
Kyllä	52	54
En	39	40
En tiedä	6	6

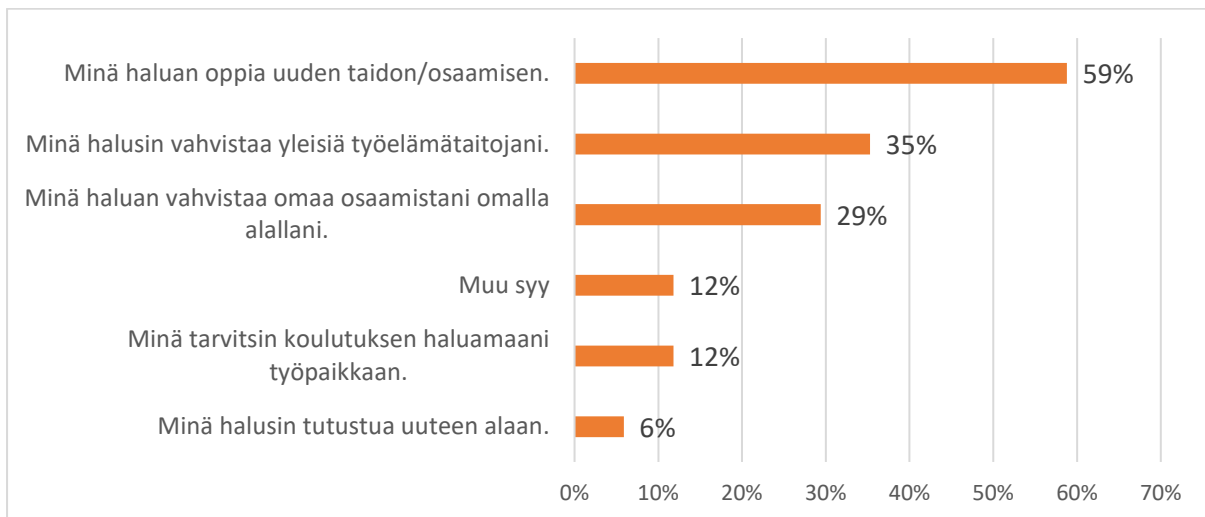
Taulukko 5. Oletko osallistunut lyhytkoulutuksiin viimeisen kahden vuoden aikana?

	n	%
Kyllä, olen suorittanut lyhytkoulutusjakson	15	16
Kyllä, mutta minä keskeytin opinnot tai ne ovat vielä kesken	2	2
En	76	78
En ole varma	4	4

Motivaatiotekijät lyhytkoulutuksiin osallistumisessa

Kyselyyn vastanneista ainoastaan 17 oli osallistunut lyhytkoulutuksiin, mutta heistä 59 prosentilla syy lyhytkoulutuksiin osallistumiseen oli ollut halu oppia uusi taito/osaaminen. Myös halu vahvistaa omia työelämätaitoja sekä oman alan osaamisen vahvistaminen näyttäytyivät merkittävinä syinä osallistua lyhytkoulutuksiin. (Kuvio 1.) Kun osallistumattomilta kysyttiin tekijöitä, miksi he voisivat kiinnostua lyhytkoulutuksista, niin vastaajista suurin syy oli ”halu vahvistaa omaa osaamista omalla alalla”. Muutenkin vastauksissa näkyy selkeästi halu vahvistaa omaa osaamista. Vastaajista 30 prosenttia näki lyhytkoulutukset myös mahdollisuutena tutustua uuteen alaan. Huomionarvoista on, että ainoastaan 6 prosenttia vastaajista vastasi, ettei mikään vaihtoehtoista saa heitä kiinnostumaan lyhytkoulutuksista. (Kuvio 2.)

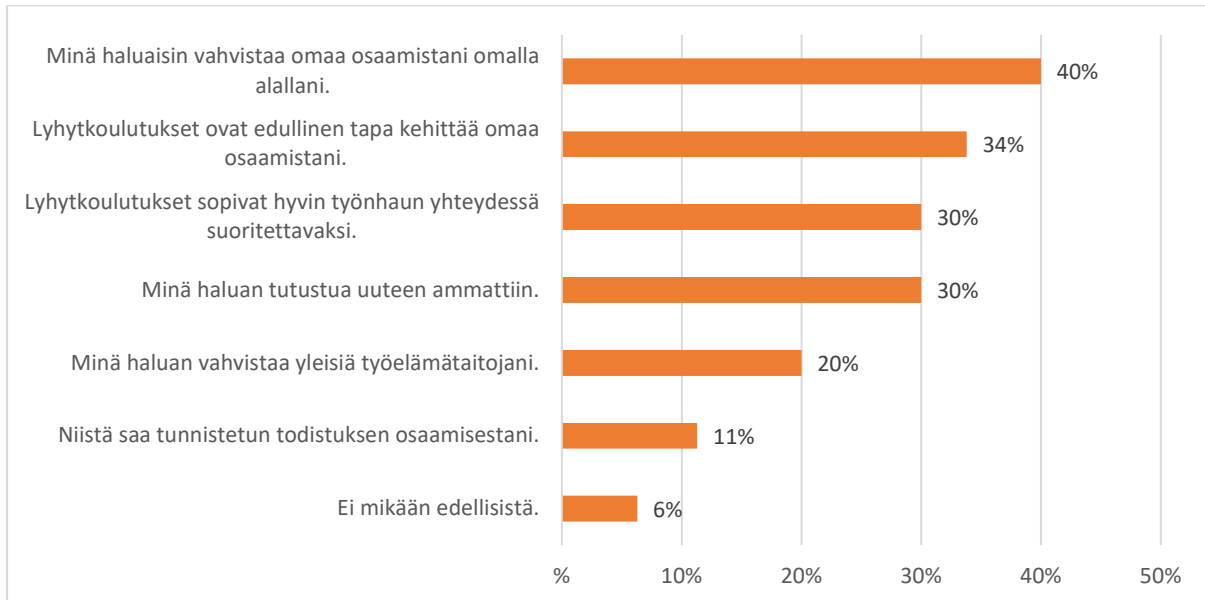
Kuvio 1. Miksi osallistuit lyhytkoulutukseen? (n=17) Vastaajat ovat osallistuneet lyhytkoulutuksiin.

Vahva kiinnostus koulutuksia kohtaan näkyi myös, kun lyhytkoulutuksiin osallistumattomilta kysyttiin syitä sille, miksi he eivät ole osallistuneet lyhytkoulutuksiin. Vastaajista ainoastaan 9 prosenttia vastasi, ettei opiskelu kiinnosta heitä. (Taulukko 6.) Opiskelu

vaikuttaa siis tämän kyselyn perusteella kiinnostavan monipuolisesti työttömiä, kunhan tarpeet ja tarjonta kohtaavat.

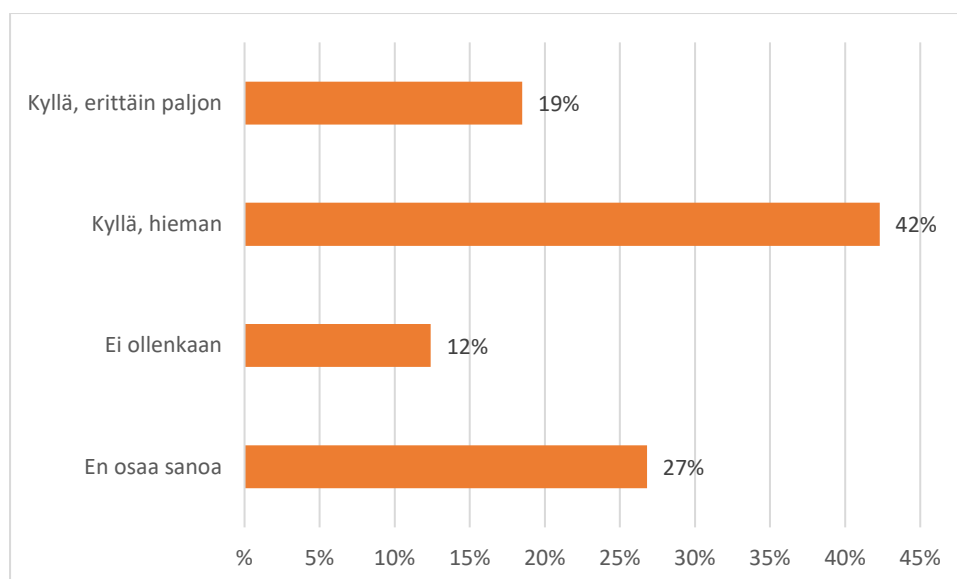
Kuvio 2. Miksi lyhytkoulutukset kiinnostaisivat sinua? Voit valita kaksi syytä. (n=80)
Vastaajat eivät ole osallistuneet lyhytkoulutuksiin.

Vuosina 2020–2021 opetus- ja kulttuuriministeriö antoi avoimille yliopistoille ylimääräisen rahoituksen, jolla pyrittiin vastaamaan koronakriisin vaikutuksiin tarjoamalla työttömille ja lomautetuille ilmaisia opintoja avoimissa yliopistoissa. Normaalisti maksut esimerkiksi Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa ovat 15 € per opintopiste. Ladonlahti, Riitaoja ja Karjalainen (2022) tutkivat Jyväskylän avoimen yliopiston opetukseen osallistuneiden motivaatiotekijöitä osallistua koulutukseen tämän ilmaisjakson aikana. Opintoihin osallistui tarkastelujakson aikana yhteensä 1414 työtöntä työnhakijaa. Osa opiskelijoista suoritti vain orientaatiokurssin, kun osa taas teki reilusti opintoja useissa eri oppiaineissa. (Ladonlahti, Riitaoja & Karjalainen 2022.)

Ladonlahden, Riitaojan ja Karjalaisen (2022) tutkimuksessa haastateltiin 39 työtöntä työnhakijaa, jotka olivat osallistuneet opintoihin Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa maksuttoman jakson aikana. Tutkimuksessa selvitettiin motivaatiotekijöitä osallistua koulutuksiin ja koulutusten merkitystä työttömille työnhakijoille. Alustavien tutkimustulosten mukaan opintoihin hakeutumisen syyt ovat olleet hyvin moninaisia. Motivaatiotekijöitä tarttua opintoihin olivat esimerkiksi oman osaamisen vahvistaminen, tavoite tutkinto-opiskelijaksi hakeutumisesta, halu kokeilla yliopisto-opintoja ja unelmien seuraaminen. Itse opiskelu antoi kuitenkin erittäin moninaisia merkityksiä niihin osallistuneille. Työhön liittyviä merkityksiä olivat toive uuden työn löytämisestä kouluttautumisen avulla, minäpystyvyyden parantuminen ja omien tulevaisuuden suunnitelmien selkeytyminen. Opinnot antoivat myös sosiaalisia merkityksiä, kuten oman hyvinvoinnin säilyminen tai parantuminen, osallisuuden kokemus ja ylipäättänsä kokemus kuulumisesta johonkin ryhmään työttömyyden aikana. Osa työttömistä työnhakijoista koki opintoihin osallistumalla myös välttävänsä leimaantumisen ainoastaan työttömäksi. (Ladonlahti, Riitaoja & Karjalainen 2022.)

Kuvio 3. Uskotko lyhytkoulutusten auttavan sinua työnhaussa? (n=97)

Työ on selkeä päämäärä koulutukseen hakeutuille, kuten tässäkin selvityksessä huomataan, ja kouluttautumisen uskotaan parantavan työllistymismahdollisuuksia. Tämän selvityksen vastaajista yli 60 % uskoo lyhytkoulutusten auttavan työnhaussa vähintään hieman ja heistäkin lähes 20 prosenttia uskoo lyhytkoulutusten auttavan merkittävästi työnhaussa. (Kuvio 3.)

Moninaiset haasteet vaikuttavat koulutuksiin osallistumisiin

Vaikka lyhytkoulutukset ja kouluttautuminen koetaan hyödylliseksi, niihin hakeutumisessa esiintyy kuitenkin paljon haasteita. Kiinnostusta lyhytkoulutuksia kohtaan on, koska vain yhdeksän prosenttia vastaajista toteaa, ettei kouluttautuminen kiinnosta heitä. Sen sijaan suurimmat syyt tämän selvityksen perusteella lyhytkoulutuksiin osallistumattomuuteen vaikuttavat olevan tietämättömyys kouluttautumismahdollisuuksista työttömänä, tukien menettämisen pelko ja epäselvyys taloudellisista tuista koulutuksen aikana, epäsopiva koulutustarjonta sekä koulutusten maksullisuus.

Syissä, joiden takia lyhytkoulutuksiin ei ole osallistuttu, ikä on osin merkitsevä tekijänä. Alle 36-vuotiailla erittäin merkittävänä syynä oli tietämättömyys koulutuksista ja toisena merkittävänä syynä epäselvyys tukien menettämisestä. Sen sijaan yli 35-vuotiaille suurin syy oli nykyisen opintotarjonnan sopimattomuus ja toiseksi suurin syy tietämättömyys koulutuksista. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Mitkä seuraavista kuvaavat syitä, minkä takia et ole osallistunut lyhytkoulutuksiin? Voit valita 3 syytä (N=78)

	Yhteensä	Alle 36-vuotiaat (N=26)	36-vuotiaat ja vanhemmat (N=52)
Minulla ei ole tietoa koulutuksista.	47 %	65 %	39 %
Lyhytkoulutuksissa ei ole minulle sopivia koulutuksia.	39 %	23 %	46 %
Epäselvyys menetätkö tukia, jos osallistun koulutuksiin.	33 %	42 %	29 %
Minua kiinnostavat koulutukset ovat maksullisia.	31 %	31 %	31 %
Opiskelu ei kiinnosta minua.	9 %	0 %	14 %
Minulla ei ole tarvetta uudelle osaamiselle.	8 %	8 %	8 %
Minulla ei ole aikaa suorittaa opintoja.	8 %	12 %	6 %
Koulutuksista ei saa todistusta.	5 %	4 %	6 %
Menetän tuet osallistuessani koulutuksiin.	5 %	8 %	4 %
Minä en usko pärjääväni koulutuksissa.	5 %	8 %	4 %

Tietämättömyys koulutuksista korostui myös omavalmentajien haastatteluissa, joissa selvisi, että tietämättömyys koulutuksista on osin heistä johtuvaa. Omavalmentajat eivät kokeneet tietävänsä kovinkaan paljon koulutusmahdollisuuksista ja koulutuksista keskustellaan työttömien työnhakijoiden kanssa lähinnä silloin, jos asiakkaat ottivat koulutusmahdollisuudet itse esille. Tällöin työttömillä työnhakijoilla oli omavalmentajien mukaan myös yleisesti selvä ajatus siitä, mitä he haluavat opiskella, eivätkä olleet

epävarmoja mahdollisuuksista. Eräskin omavalmentaja toteaa, että suurin haaste koulutuksiin hakeutumisissa on varmasti se, ettei omavalmentajilla itsellään ole tietoa, mistä koulutukset löytyvät ja mitä on tarjolla. Haastattelun aikana haastateltava on myös saattanut alkaa ajatella, että näitä tietoja koulutusmahdollisuuksista olisi voinut jakaa asiakkaille paljon enemmän, jos niistä olisi tiennyt:

”Mutta tää olisi niinku ehkä ollut tosi jotenkin tai harmittaa, että teillä on hanke (UJOPK-hanke) loppumassa ja sitten vasta jotenkin nyt niinku hiffaa, että no toihan on tosi hyvä sivusto ja että mähän olisin voinut tätä linkkiä vaikka jakaa asiakkaalle. Tai jotenkin, että tätä kautta olisi voinut päästä paremmin (koulutuksiin).”

(Haastateltava 4.)

Omavalmentajien haastatteluissa korostui, että sopivan koulutuksen löytymättömyys liittyy osin työttömyysetuuteen. Vaikka oppilaitoksissa olisi tarjolla mielenkiintoisia koulutuksia, niin ne saattavat olla mahdottomia suorittaa työttömyysetuudella. Esimerkiksi avoimissa korkeakouluissa työttömyysetuudella opiskelun rajaksi on asetettu, että kurssien tulisi olla alle viisi opintopistettä, kun samaan aikaan suuri osa opinnoista on tasan viisi opintopistettä ja näin ylittää sallitun rajan. Tässä selvityksessä ei juuri tarkemmin löytynyt ajatuksia siihen, millaiseksi tarjontaa pitäisi kehittää.

”Minusta laki ei ole yhtään loppuun asti mietitty, koska tiesitkö että avoimessa yliopistossa alle viiden opintopisteen kurssija on erittäin harvoin tarjolla, että ne on yleensä tasan viisi. Ja jos ne on tasan viisi niin ne vaatii eri toimenpiteitä.”

(Haastateltava 1.)

Epäselvyys tukien menettämisestä onkin kolmas selkeästi haasteena nouseva tekijä, minkä takia kyselyyn vastanneet työttömät eivät ole osallistuneet lyhytkoulutuksiin. Vastaajista 33 prosenttia piti tätä syynä sille, ettei ole osallistunut lyhytkoulutuksiin. Tämä on selkeästi suurempi osuus kuin ne henkilöt, jotka suoraan sanoivat, että menettävät tuet opiskellessaan, joita oli vain 5 prosenttia vastaajista.

(Taulukko 6.)

Epäselvyys tukien menetyksestä nousi esille myös omavalmentajien haastatteluissa ja pelko omasta toimeentulosta näkyy työttömillä työnhakijoilla selkeänä haasteena, minkä takia lyhytkoulutuksiin ei osallistuta, kuten seuraavassa lainauksessa omavalmentaja toteaa:

”Kyllä se varmasti just se työttömyysturvan menetyksen pelko, että se on melkeen aina (syy miksi lyhytkoulutuksiin ei osallistuta). Varsinkin jos pitää selvittää, jos ne ei oo hirveen yksiselitteisiä, niin sitten tulee se selvityspyyntö, mutta käytännössä ei-hän sitä tietysti etukäteen tuu, mutta sillä tavalla, että jos se nyt aloittaa niin sittenhän siitä napsahtaa se työttömyysturva heti pois odotusajaksi ja se on ikävää, että huomaa että kun monetkin työttömät työnhakijat tietää sen niin ne ei halua ottaa mitään riskiä. Se on varmaan se epämääräisyys, että miten tää vaikuttaa työttömyysturvaan. Tää on niin vaarallista tää koulutus, että kyllä se talous siinä painaa päälle.” (Haastateltava 3.)

Omavalmentajat totesivat haastatteluissa myös, että koulutuksiin ohjaaminen on usein todella haastavaa myös heille, koska tulkinnat työllistävät:

”Se mikä näissä on hankalaa, niin ne pitää tosi tarkkaan selvittää ja kyllä nää niinkun työllistää aika paljon, kun just miettii meneekö nää päätoimisena vai sivutoimisena, meneekö nää lyhytkestosena vai minkälaisena koulutuksena nää menee. Mikä on lausunto ja nää. Ja kun näitä ei kuitenkaan niin usein tuu” (Haastateltava 3.)

Omavalmentajat joutuvat myös kyselemään tällä hetkellä aktiivisesti neuvoa muilta, että miten tuet käyttäytyvät, jos joku hankala tapaus tulee. Vaikka kaikki haastatellut omavalmentajat ovat kokeneita toimijoita, niin koulutukseen ei kuitenkaan vielä uskalleta ohjata suoraan monissa tapauksissa:

”Mun on vaikea ohjata ihmisiä, että no tee toi kurssi, jos se sitten torppaa jotakin tulevaisuudessa. Otetaan esimerkki, että asiakas miettii että haluaisit polkuopintoihin hakea syksyllä, että alkaisi polkuopinnot ja että voisiko tehdä nyt jo etukäteen tässä keväällä tai kesällä jotakin niin en niinku osannut vastata. Mutta mun täytyy palata. Mä oon sitä kyllä tuolta kyselty tuolta ylimmiltä tahoilta tai tuolta oikeudelliselta puolelta asti, että miten se oikeasti on, että jos hän tekisi jotain niin tavallaan

se siinä on esteenä, koska sitten onhan se toki niinku tämmöinen, että jos sitten joku suunnitelma kaatuu siinä että teet jonkun yhden lyhytkurssi. Niin onhan se sitten se iso asia asiakkaalle ja just sitten se tietenkin se rahallinen puoli myös sitten siinä.” (Haastateltava 4.)

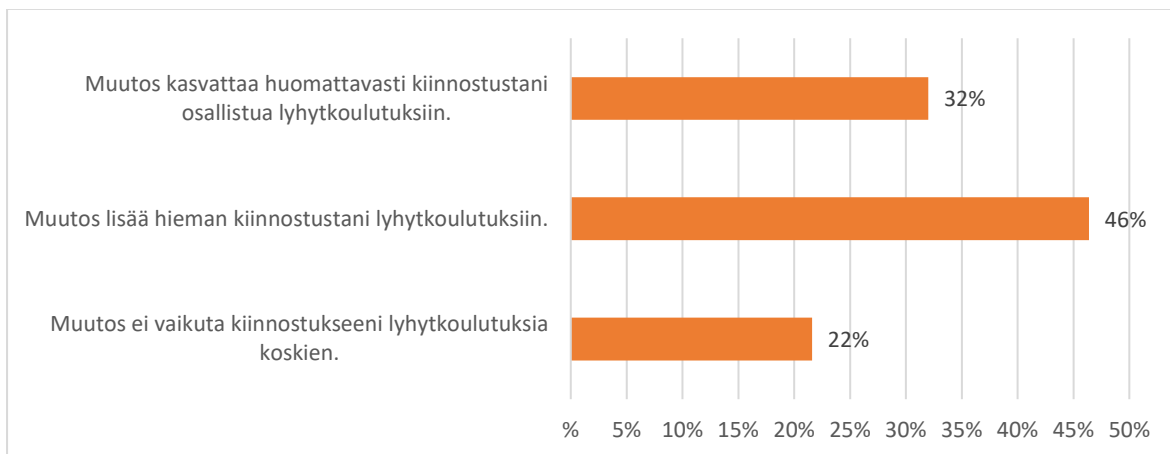
Neljäntenä haasteena lyhytkoulutukseen osallistumiselle nousi koulutusten maksuttomuus. Vastaajista 31 prosenttia sanoi, että heitä kiinnostavat opinnot ovat maksullisia eivätkä sen takia ole osallistuneet lyhytkoulutukseen (Taulukko 6). Maksuttomuuden vaikutus koulutusten kävijämääriin näkyi myös käytöksen muutoksessa, kun koronan vuoksi avoimien korkeakoulujen opinnoista tuli maksuttomia ja maksuttomuus kesti Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa työttömille vuoden 2021 ajan. Sen sijaan Jyväskylän ammattikorkeakoulussa maksuttomuus on jatkunut ja jatkuu ainakin vuoden 2023 loppuun asti¹¹. Maksuttomuuden aikana Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston opetukseen osallistui 1414 työtöntä työnhakijaa. Myös valtakunnallisesti kaikissa avoimissa yliopistoissa suoritettujen opintopisteiden määrät nousivat huomattavasti, mikä varmasti osin on johtunut opintojen maksuttomuudesta työttömille työnhakijoille. (Ladonlahti, Riitaoja & Karjalainen 2022 ja Vipunen 2023.) Huomioitavaa on kuitenkin, että lähtökohtaisesti erittäin matalatuloisille työttömille maksuttomuus ei kuitenkaan ole tärkein syy, minkä takia opintoihin ei ole osallistuttu, vaan suurimmiksi syiksi nostetaan tietämättömyys koulutusmahdollisuuksista ja opintotarjonta.

Vuoden 2023 alussa tuli lakimuutos koskien työttömien opiskelua ja työttömyysturvoikeutta. Lakiesityksessä muutettiin samanaikaisesti työttömyysturvalakia (1290/2002), työvoima- ja yrityspalveluista annettua lakia (916/2012) ja työllisyyden

¹¹ <https://www.jamk.fi/fi/hae-opiskelemaan/avoin/ilmoittautuminen-ja-opintomaksut-avoimessa>

edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia (1269/2020). Lakimuutos määritteli selkeämmin rajoja erilaisissa oppilaitoksissa siitä, mitä opintoja voi suorittaa, ja vähensi tulkinnanvaraisuutta. Lisäksi pyrittiin varmistamaan, että 25 vuotta täyttäneet työttömät työnhakijat voivat myös suorittaa hieman kesken jääneet opinnot loppuun työttömyysetuutta menettämättä lyhytkestoisina opintoina, jos ne kestävät alle kuusi kuukautta. Lakimuutoksen tarkoituksena on ollut selkeyttää työttömyysetuuden rajoja, vähentää työttömien työnhakijoiden tarvetta asioida omavalmentajan kanssa sekä helpottaa hakeutumista lyhytkoulutuksiin. Tämän selvityksen perusteella nämä tavoitteet eivät ainakaan lyhyellä tähtämellä ole toteutuneet. On kuitenkin huomioitava, että tämä voi osin johtua siitä, ettei lakia ole vielä opittu soveltamaan, mutta omavalmentajat kokevat siinä olevan edelleen useita haasteita. (HE 176/2022.)

Kuvio 4. Vuoden 2023 alussa opiskelua työttömyysetuudella on helpotettu, vaikuttaako tämä kiinnostukseesi osallistua lyhytkoulutuksiin?

Kyselyssä kysyttiin suoraan, että jos vuoden 2023 alussa voimaan tullut lakimuutos helpottaa opiskelua työttömyysetuudella, niin vaikuttaako se kiinnostukseen osallistua lyhytkoulutuksiin. Tämä osoittaa, että jos opiskelu työttömyysetuudella onnistuu, niin se lisää huomattavalla osalla kiinnostusta opintoja kohtaan. Vastaajista 78 prosenttia uskoo, että lakimuutos kasvattaa kiinnostusta osallistua lyhytkoulutuksiin, ja näistä 32

prosenttia uskoo sen lisäävän kiinnostusta huomattavasti. (Kuvio 4.) Haasteena kuitenkin vaikuttaa olevan, ettei omavalmentajien haastattelujen perusteella lakimuutos mahdollista opiskelua työttömyystuella niin hyvin kuin alun perin vaikutti, koska tarjolla olevat kurssit ovat pidempiä, mitä laki mahdollistaa opiskeltavan. Aiemmin pidemmät kurssit saattoivat olla myös työttömyysetuudella suoritettavia, kunhan omavalmentaja tulkitsi itsenäisesti opinnot selkeästi sivutoimisiksi, kun nyt sivutoimisuus tulee arvioida erillisellä selvityspyynnöllä heti, kun opinnot ylittävät opintopisterajat, mikä katkaisee selvityksen ajaksi työttömyysetuuden. Moni ei uskalla prosessiin lähteä, vaikka opinnot selkeästi olisivat sivutoimisia. Näin pelko työttömyysetuuden menettämisestä ei vähene, vaikka se on alun perin ollut yksi lakimuutoksen tavoitteista. Omavalmentajat myös epäilevät, tukevatko näin lyhyet kurssit työllistymistä:

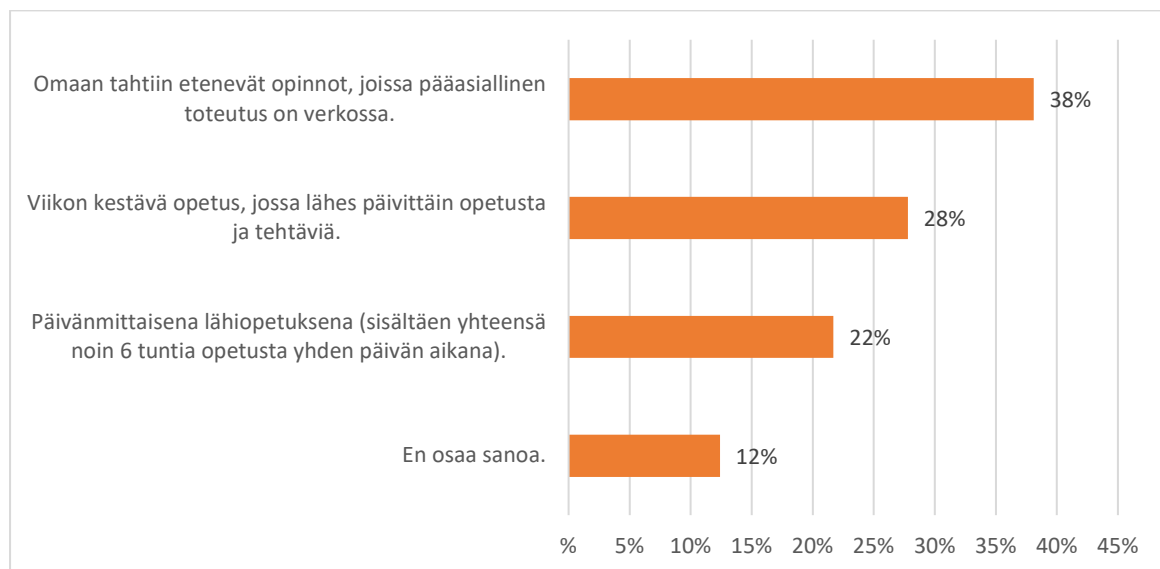
”: Se (lakimuutos) helpottaa sellaisia yksittäisiä kursseja, tekee niitä kahen kolmen opintopisteen kurseja avoimessa yliopistossa, niin sitähan se helpottaa. Mutta sitten ne ei oo välttämättä sellasia hirveen työllistämistä edistäviä kurseja, kun ne on hyvin suppeita omia kokonaisuuksiaan, mitkä ei sitten itsessään auta siinä työssä.” (Haastateltava 2.)

Millaisia lyhytkoulutuksia toivotaan

Omavalmentajien haastatteluiden ja kyselyn perusteella lyhytkoulutuksien suurimpia haasteita ovat niiden kesto ja opintopistemäärä, joiden vaatimukset eivät varsinkaan avoimien korkeakoulujen ohjelman kanssa sovi aina yhteen opintojen ollessa tasan viisi opintopistettä. Lisäksi kurssit saattavat kestää yli kolme kuukautta matalasta opintopistemäärästä huolimatta, mikä aiheuttaa työttömän kurseille osallistumiseen haasteita. Pitkä kesto saattaa myös tuntua haasteelta siinä mielessä, että työttömällä työnhakijalla on ajatus työllistyä mahdollisimman nopeasti, eikä työnhakija halua sitoutua opintoihin liian pitkäksi aikaa.

Tämän selvityksen perusteella työttömät työnhakijat toivovat itse hyvin eri tavoilla toteutettavia opintoja. Kyselyssä kysyttiin miten lyhytkoulutukset pitäisi ajallisesti järjestää, ja vastaajista 38 prosenttia piti omaan tahtiin eteneviä opintoja verkossa parhaana vaihtoehtona. Toiseksi suosituin vaihtoehto oli viikon kestävä kurssi, jossa on päivittäin opetusta ja tehtäviä. Tällaista toteutusta toivoi 28 prosenttia vastaajista. Mutta myös kolmas vaihtoehto eli lyhyet yhden päivän mittaiset kurssit keräsivät suosiota ja niitä toivoi 22 prosenttia vastaajista. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Kuinka lyhytkoulutukset pitäisi sinusta järjestää ajallisesti? (n=97)

Kuten aiemmin jo todettiin, yksi merkittävä asia mitä työttömät työnhakijat koulutuksissa arvostavat on maksuttomuus, jota pitää erittäin tärkeänä 63 prosenttia vastaajista. Vastaajista 83 prosenttia piti tärkeänä, että lyhytkoulutuksista saa tunnistetun todistuksen ja heistä 50 prosenttia piti tätä erittäin tärkeänä. Tämä on mielenkiintoinen tulos, kun juuri tämänkaltaista järjestelmää ollaan EU-tasolla kehittämässä Euroopan laajuisesti. Kysymyksessä ei tosin täsmennetty, mitä tunnistettu todistus tarkoittaa, mutta vastaukset viittaisivat kuitenkin siihen, että jonkinlaista virallista todistusta käydyistä

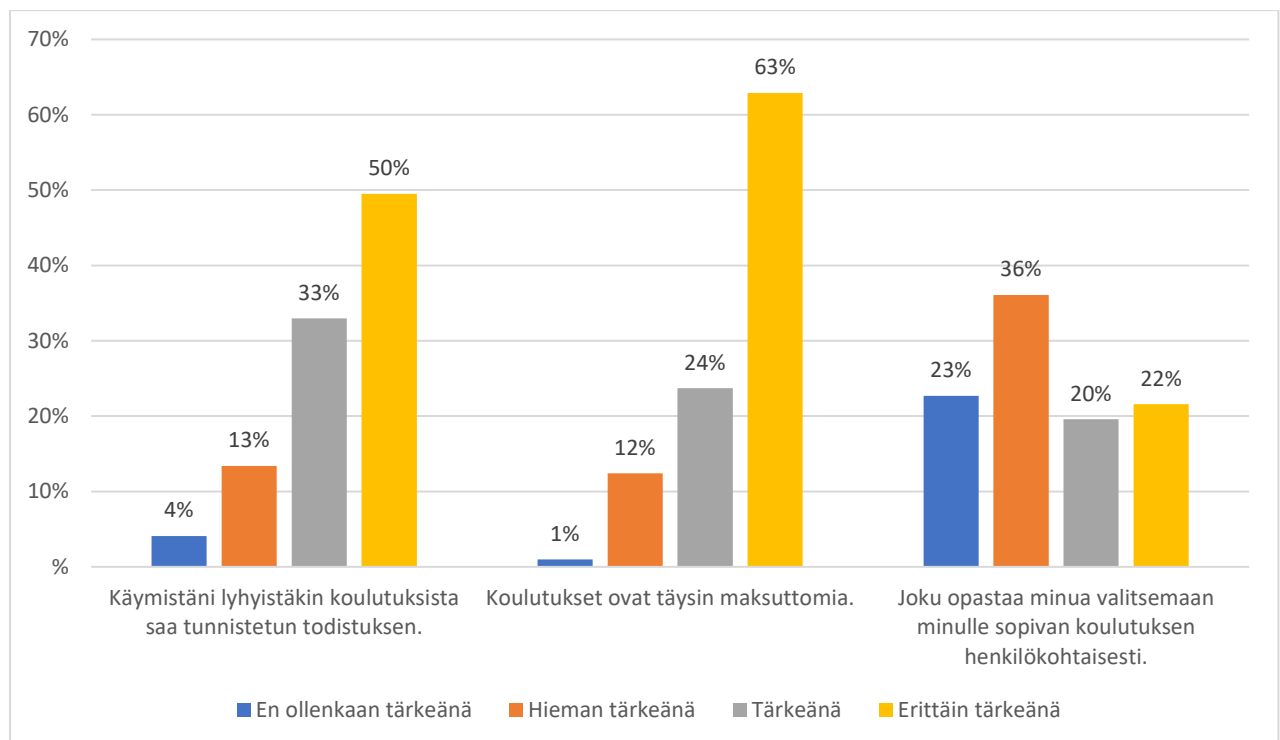
koulutuksista kaivataan, jota voisi potentiaalisille työnantajille tulevaisuudessa esittää.

(Kuvio 5.)

Opastuksen tarve koulutuksen valitsemiseen vaihteli huomattavasti. Vastaajista 22 prosenttia piti erittäin tärkeänä, että joku opastaisi oikean koulutuksen valitsemisessa, kun taas 23 prosenttia ei tällaista neuvomista koe tarvitsevänsä eikä pidä sitä tärkeänä.

(Kuvio 6.) Tällä hetkellä kuitenkin omavalmentajat toteavat lähinnä ohjaavansa asiakkaitaan erilliseen ohjaukseen. Tämä johtuu paljolti myös siitä, että omavalmentajat kokevat, ettei heillä itsellään ole tarpeeksi tietoa koulutusmahdollisuuksista.

Kuvio 6. Kuinka tärkeänä pidät seuraavia asioita, kun lyhytkoulutuksia lähdetään kehittämään? (n=97)

Toimijoiden välillä tulisi kehittää viestintää ja tietoisuutta

koulutuksista

Suurimmat haasteet osallistua työttömänä työnhakijana koulutuksiin liittyvät vahvasti tietämättömyyteen joko ylipäätään koulutuksista tai mahdollisuuksiin suorittaa niitä työttömyysetuutta menettämättä. Nämä haasteet näkyivät myös omavalmentajien haastatteluissa siten, että omavalmentajat pitivät omia koulutuksiin liittyviä tietojaan liian heikkoina, jotta he pystyisivät neuvomaan tehokkaasti työttömiä työnhakijoita koulutuksiin.

Käsitteistön epäselvyys aiheuttaa huomattavaa haittaa, kun lyhytkoulutuksien määritelmä on epäselvä, eivätkä omavalmentajat tunnista, mitkä opinnot ovat lyhytkoulutuksia. Eräs omavalmentaja kertoi, miten ei ole ohjannut lyhytkoulutuksiin ketään, mutta hetken päästä puhui kuitenkin avoimeen yliopiston lyhyille kursseille ohjaamisesta ja täydennyskoulutuksista. Haastateltava ei siis tunnistanut koulutuksia lyhytkoulutuksiksi vaan ajatteli niiden olevan jotain erillisiä lyhyempiä jaksoja, joihin OsaajaKS-ohjaajat ohjaavat. OsaajaKS-ohjaajat edustavat hankkeessa mukanaolevien oppilaitosten asiantuntijoita, jotka ohjaavat työttömiä työnhakijoita koulutustarjonnan pariin. He ovat perehtyneet tarkemmin koko Keski-Suomen koulutustarjontaan. (OsaajaKS 2023.) Omavalmentajat pitävät ohjausta työvoimakoulutuksiin tai omaehtoisiin opintoihin selkeämpänä kuin lyhytkoulutuksiin, koska niiden käytännöt tunnetaan paremmin, eikä tarvitse tehdä erillisiä selvityksiä taloudellisiin tukiin liittyen. Vaikka omavalmentajat haluavat toteuttaa asiakkaiden parasta, niin koulutukseen ohjaamisen yleisyyteen vaikuttaa varmasti, jos koulutukseen ohjaaminen on omavalmentajan oman työn kannalta

erittäin kuormittavaa byrokratian takia. Tällöin kaikille koulutuksesta kiinnostuneille ei välttämättä välity viesti lyhytkoulutuksien mahdollisuuksista.

Haastatteluissa korostui OsaajaKS-ohjauksen merkitys työttömien työnhakijoiden koulutukseen ohjaamisessa. Omavalmentajille oli helppoa ohjata toiselle asiantuntijalle koulutuksista kiinnostuneet, koska omat tiedot mahdollisuuksista eivät ole parhaat mahdolliset. Omavalmentajilla ei ollut kuitenkaan mitään tietoa, kuinka moni ohjaukseen oli lopulta mennyt ja ainoastaan yksi haastateltava oli ollut asiakkaan mukana ohjauksessa. Yksi haastateltava totesi, että olisi varmasti hyvä saada lisätietoa itsekin ohjauksien sisällöstä ja käydä ohjauksessa:

pitäis sinne mennä asiakkaan kanssa ihan kahdestaan, että sitä mää en oo tehnyt vaan mää oon vain ohjannut, mutta en oo sitten ite ollut mukana, mutta varmaan se ois ihan hyvä. (Haastateltava 3.)

Omavalmentajat kokevat siis kaipaavansa lisää tietoa, mutta samalla haasteena on, ettei heillä ole aikaa perehtyä koulutuksiin tarpeeksi ja asiakastapaamisissa on niin paljon sisältöä, ettei koulutuksista juuri puhuta, ellei asiakas nosta asiaa itse esille. Samaan aikaan omavalmentajat kuitenkin kokevat, että paras tietolähde koulutuksista ja koulutuksiin liittyvistä lakimuutoksista ovat he. Omavalmentajat korostavat omaa rooliaan erittäin vahvasti asioista viestijöinä, vaikka tunnustavat ajanpuutteeseen ja tietomäärään liittyvät haasteet. Eräässä haastattelussa nousi esille jopa se, että koetaan haastavaksi lyhytkoulutusten ulkopuolinen mainostaminen, koska työtön työnhakija saattaa helposti silloin suorittaa sellaisia kursseja, joiden takia hän menettää työttömyystuen, ellei hän osaa kysyä neuvoa ensin omavalmentajalta.

Sitten tää (koulutukset) on vähän sellainen asia, että siitä on tosi vaikea viestiä julkisesti että kukaan ei ymmärrä väärin ja kaikki saa heitä koskevan tiedon. Siellä on niin paljon sellaisia ehtoja. Se ei mee silleen, että opiskelenpa nyt työttömyysetuudella, että mitään seuraamuksia ei tuu. Siinä on vähän sellaiset riskinsä (että menettää työttömyystuen). (Haastateltava 2.)

Johtopäätökset ja jatkotutkimusideat

Lyhytkoulutuksen käsitettä tulisi ehdottomasti selkeyttää tulevaisuudessa ja tulisi varoa käsitteen käyttöä hyvin erilaisissa oppilaitoksissa. Esimerkiksi omavalmentajille ei jää kovinkaan tarkkaa kuvaa siitä, mitä lyhytkoulutukset edes tarkoittavat, kun pääasiainen tulkinnan lähde on Suomen laki, jossa lyhytkoulutuksista ei puhuta. Nykyiset lyhytkoulutukset ovat tarjolla useissa oppilaitoksissa ja niin eripituisina, että omavalmentajien ja työttömien on mahdotonta luottaa, että lyhytkoulutuksen voisi suorittaa ilman työllisyysetuuden menettämistä ilman tarkempaa selvitystä. Esimerkiksi toisen asteen oppilaitoksilla on ollut pitkiä työvoimakoulutuksia merkattuna omilla sivuillaan lyhytkoulutuksiksi, mutta omavalmentajille ne eivät näyttäyty lyhytkoulutuksina, joten tuskin myöskään työttömille työnhakijoille. Niiden kohdalla laki työttömyysetuudesta on täysin erilainen kuin esimerkiksi avoimien korkeakoulujen kurssien, jolloin lyhytkoulutuksen käsite hämärtyy. Käsitteiden selkeyttämistä on suositeltu myös Siltanen ym. (2022) tutkimuksessa koskien Jatkuvan oppimisen koulutusmarkkinoita Suomessa. Tutkimuksen mukaan on merkittävää vahvistaa yhteiset käsitteet ja kokonaisuutta kuvaavat tiedot, jotta myös yksityiset toimijat voivat liittyä tarjoamaan jatkuvan oppimisen palveluita. (Siltanen, Koramo, Majalahti, Sillanpää, Ålander, Nyman, Varmola, Erkkilä & Ranta 2022.) Lyhytkoulutusten käsitteen määrittelyä kannattaa peilata yhdessä jatkuvan oppimisen kanssa ja tarkkailla, miten työttömille suunnatut koulutukset nimitään jatkossa ja mikä niiden suhde on muihin koulutuksiin.

Lisäksi lyhytkoulutus saattaa usein mennä asiantuntijoillakin sekaisin lyhytkestoisten opintojen kanssa, joista laissa puhutaan. Käsitteiden kuitenkin tarkoittaessa aivan eri asioita nämä sekoittavat toinen toisiaan niin omavalmentajilla kuin varsinkin työttömillä

työnhakijoilla. Tällä hetkellä olisikin nähdäkseni tärkeää rajata tarkasti, mitä lyhytkoulutuksilla halutaan tarkoittaa. Olisi hyvä, jos niiden määritelmä keskustelisi Suomen lain kanssa mahdollisimman tarkasti, jolloin väärinymmärryksiltä vältyttäisiin ja omavalmentajat uskaltaisivat puhua lyhytkoulutuksista enemmän niiden ollessa selkeämpiä myös heille. Omavalmentajilla on tällä hetkellä niin paljon erilaisia asioita pöydällä, että koulutuksen ohjaamisen näkökulmasta tilanne on erittäin haastava. Jos omavalmentajat ovat ainoa pätevä taho kertomaan työttömille työnhakijoille, millaisia opintoja voi suorittaa työttömyysetuutta menettämättä edes yleisissä tapauksissa, niin ohjaaminen saattaa jäädä marginaaliseksi. Lyhytkoulutusten käsitteen alla on nyt sekä opintoja, joita voi suorittaa työttömyysetuutta menettämättä, että opintoja, joita ei voi. Jos lyhytkoulutukset-termillä halutaan markkinoida opintoja erityisesti työttömille työnhakijoille, niin opinnot tulisi alusta lähtien rakentaa heidän tarpeitaan katsoen. Opintoja rakentessa tulee oppilaitoksien ottaa huomioon kurssien opintopistemäärä ja ajallinen pituus työttömyysetuuden näkökulmasta, jos työttömien työnhakijoiden suoritusten määrää halutaan kasvattaa.

Tämän selvityksen perusteella kouluttautuminen kiinnostaa laajasti kaikkia työttömiä työnhakijoita, jos heiltä saadaan poistettua pelko työttömyysetuuden menettämisestä lyhyissä koulutusjaksoissa. Tällä hetkellä on helpompaa hakeutua huomattavasti pidempiin omaehtoiseihin opintoihin ja työvoimakoulutuksiin, koska asiantuntijat ovat totuneet toimimaan niiden kanssa ja osaavat ohjata asiakkaita niihin. Lyhyempien koulutusjaksojen suosion kasvu kuitenkin näkyy jo tilastoissa työ- ja koulutuskokeiluiden (34 % kasvua vuodessa) ja nimenomaan työvoimakoulutusten (30 % kasvua vuodessa) kasvuna Keski-Suomessa tammikuusta 2022 tammikuuhun 2023. UJOPK-hankkeella on voinut olla vaikutusta tähän kasvuun, joka on huomattavasti suurempaa kuin maassa

keskimäärin, sen järjestämien ohjausten kautta, joihin tämän selvityksen perusteella työttömiä työnhakijoita on aktiivisesti ohjattu. Taustalla on kuitenkin muitakin syitä, kuten ukrainalaiset pakolaisten käymät työvoimakoulutukset. Huomioitavaa on kuitenkin, että työvoimakoulutukset ja koulutuskokeilut järjestetään ainoastaan toisen asteen oppilaitoksissa, eivätkä ne kerro kuvaa lyhytkoulutusten suosioista, jotka eivät näy tilastoissa. Tilastot kertovat kuitenkin kasvaneesta kiinnostuksesta koulutukseen.

Tiivistäisin tämän selvityksen perusteella tehdyt havainnot seuraaviin asioihin, joihin tulisi kiinnittää huomiota lyhytkoulutusten kehitystyössä:

1. Käsitteistöä tulisi kehittää selkeämmäksi, jotta termistö ei mene sekaisin.
2. Kouluttautumisen ja työttömyysetuuden suhde tulisi tehdä näkyvämmäksi, jotta ainakin asiantuntijat hahmottavat sen hyvin, mutta mielellään myös muut asiakkaat ja korkeakoulut. Lakimuutoksella on pyritty tähän, mutta se ei ainakaan vielä vaikuta saavuttaneen tavoitteita.
3. Oppilaitosten koulutustarjonnan tulisi keskustella paremmin työttömyysetuudella opiskelua koskevan lain kanssa, jotta monipuolisempien opintojen opiskelu olisi mahdollista työttömyysetuudella. Koulutusten avulla halutaan kehittää omia työllistymismahdollisuuksia, joten saatavilla olisi tärkeää olla lyhytkestoisia opintoja, jotka antavat työelämätaitoja, mutta eivät keskeytä työttömyysetuutta.
4. Omavalmentajien rooli on keskeinen kaikessa työttömiin työhakijoihin liittyvässä toiminnassa. Näin ollen koulutuksiin ohjaamiseen liittyvien asioiden tulisi kehittyä heidän kauttaan. Toteutus voidaan tehdä jatkossakin erillisiä koulutukseen ohjaamisen asiantuntijoita käyttäen (vrt. nykyiset OsaajaKS-ohjaajat), joille

omavalmentajat asiakkaita ohjaavat. Vaihtoehtoisesti omavalmentajien tietoisuutta koulutusmahdollisuuksista tulisi lisätä, mutta on huomioitava, että heidän aikansa asiakkaan kanssa on jo nyt rajallinen. OsaajaKS-ohjaus päättyy kesällä UJOPK-hankkeen mukana ja sen merkitys vaikuttaa olevan suuri palveluketjussa.

Tämä selvitys ei pystynyt pureutumaan tarkasti lyhytkoulutusten vaikuttavuuteen, koska selvitystä varten ei tavoitettu jo työllistyneitä henkilöitä, vaan selvitys keskittyi arvioimaan niitä tekijöitä, jotka saavat ihmiset ylipäättänsä hakeutumaan lyhytkoulutuksiin. Tietojen saannin haastavuus tietosuojan takia hankaloittaa tämänkaltaisia työllisyystoimien vaikuttavuuden arviointeja kaikilla toimijoilla.

Lisäksi selvityksessä tunnistettiin isoja haasteita lyhytkoulutuksiin hakeutumisessa. Jatkossa olisi tarvetta tehdä tilastollista vaikuttavuusarviota siitä, miten lyhytkestoiset koulutukset vaikuttavat työllisyysjaksoihin, kun tilastoja kuntakokeilun ensimmäisistä muutamasta vuodesta alkaa olla saatavilla. Omaehtoisten koulutusten vaikutus työllistymiseen oli melko suuri Alasalmi ym. (2022) tutkimuksen mukaan, mutta työllistymisen näkökulmasta lukkiutumisen vaikutus heikensi hyötyjä. Tämän takia olisi tärkeää tarkastella, päästäänkö lyhytkoulutuksilla lähellekään samankaltaisia vaikutuksia työllistymisessä. Tärkeää on tarkkailla pidempiaikaisia vaikutuksia myös lyhytkoulutuksissa, koska lyhytkoulutuksiin sisältyy mahdollisesti myös muita sellaisia toimintakykyä ylläpitäviä sosiaalisia hyötyjä työttömälle työnhakijalle, joiden vaikutus saattaa näkyä työllistymisenä vasta pidemmällä aikavälillä. Työllisyyden kuntakokeilun laajetessa pysyväksi toimintamalliksi olisi tärkeää tarkastella vaikutuksia nimenomaan valtakunnallisesti, jotta voidaan mahdollisesti myös vertailla eri alueilla toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Lähteet

Aho Simo, Tuomala Juho, Hämäläinen Kari & Mäkiäho Ari (2018) Työvoimapalvelujen kohdistuminen ja niihin osallistuvien työllistyminen. Valituneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 19/2018. Valtioneuvoston kanslia. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160639/19-2018-Tyovoimapalvelujen%20kohdistuminenpdf.pdf>

Alasalmi Juho, Busk Henna, Holappa Veera, Oosi Olli & Raukola Antti (2022) Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikuttavuus. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 2/2022. Helsinki. Saatavilla: https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/TrVJ_2_2022_tyovoimapolitiikan_palvelut.pdf

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi HE 176/2022 (2022) Saatavilla: <https://tem.fi/paatos?decisionId=0900908f807d75c0>

Jyväskylän ammattikorkeakoulu – Mitä ovat OsaajaKS-lyhytkoulutukset? Verkkosivusto. Linkki: <https://www.jamk.fi/fi/projekti/osaajaks-osaamista-sote-ict-ja-teknikan-alalle>. Luettu: 10.2.2023

Jyväskylän seutu (2023) Jyväskylän seudun työllisyyden kuntakokeilun verkkosivusto. <https://www.jyvaskylanseutu.fi/tyollisyyskokeilu> Luettu: 1.3.2023

Ladonlahti Tarja, Riitaoja Maija & Karjalainen Merja (2022) Self-motivated free study of the unemployed and laid-off persons at Open University – Finnish experiment during the Covid-19 pandemic. Abstrakti ja diaesitys Innovating Higher Education Konferenssissa 19.10.2022.

Nyman Juho, Sillanpää Keimo, Mayer Minna, Valtakari Mikko & Ålander Tommi (2020) Selvitys työllisyyden parantamiseksi toteutettujen lyhytkestoisten koulutusten vaikuttavuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2020:26. Helsinki. Saatavilla: [julkaisut.valtioneuvosto.fi](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162845/OKM_2021_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y))

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2021). Opetus- ja koulutussanasto (OKSA) 2. laitos Opetus ja kulttuuriministeriön julkaisu 2021:10. Helsinki. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162845/OKM_2021_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2023) Jatkuvan oppimisen verkkosivusto. <https://okm.fi/jatkuva-oppiminen> Luettu: 27.2.2023

OsaajaKS-verkkosivu (2023) OsaajaKS-ohjaus ja koulutusneuvonta. Saatavilla: <https://osaajaks.fi/fi/koulutusneuvonta/ohjaus> Viitattu 3.4.2023

Siltanen Kirsi, Koramo Marika, Majalahti Eeva, Sillanpää Keimo, Ålander Tommi, Nyman Juho, Varmola Tapio, Erkkilä Kristiina & Ranta Tommi (2022) Jatkuvan oppimisen

koulutusmarkkinat Suomessa – Markkinan kokonaiskuvan hahmottelua. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimikunnan julkaisusarja 2022:59. Helsinki. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164328/VNTEAS_2022_59.pdf?sequence=1

Suomen virallinen tilasto (SVT) Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto. 2023:01, Keski-Suomen Työllisyyskatsaus, tammikuu 2023. Jyväskylä: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Viitattu 13.3.2023.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2023) Työllisyyden kuntakokeilut verkkosivusto. <https://tem.fi/tyollisyyskokeilut> Luettu: 24.2.2023

Työmarkkinatori (2023a) Opiskelu työttömänä-verkkosivu. Saatavilla: <https://tyomarkkinatori.fi/henkiloasiakkaat/koulutus/eri-tavat-opiskella/opiskelu-tyottomana> Viitattu: 30.3.2023

Työmarkkinatori (2023b) Sivutoiminen opiskelu työttömyysetuudella -verkkosivu Saatavilla: <https://tyomarkkinatori.fi/palvelut/738c4099-8bd9-4b0b-aff3-deb7290e0bc5/sivutoiminen-opiskelu-tyottomyysetuudella> Viitattu: 30.3.2023

Vipunen – Opetushallituksen tilastopalvelu. Saatavilla: <https://vipunen.fi/fi-fi> Viitattu: 15.3.2023.

